

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з економічної теорії

на тему:

«АНТИМОНОПОЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ»

Студентки 2 курсу групи ОДС-21

Сланецької С. В.

Науковий керівник:

ст. викладач, к.е.н. Івашук Ю. П.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

1. Система державних закупівель та її функціонування.
2. Оцінка антимонопольного регулювання та конкуренції на ринку державних закупівель.
3. Шляхи удосконалення ринку державних закупівель. Система публічних електронних закупівель «ProZorro».

Висновки

Список використаної літератури

Зміст

Вступ.....	4
1. Система державних закупівель та її функціонування.....	5
2. Оцінка антимонопольного регулювання та конкуренції на ринку державних закупівель.	9
3. Шляхи удосконалення ринку державних закупівель. Система публічних електронних закупівель «ProZorro».	12
Висновки.....	19
Список використаної літератури.....	21

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Держава в умовах формування та розвитку ринкової економіки є одним із основних учасників економічного процесу не лише з точки зору виконання нею функцій контролю та регулювання, але й точки зору того, що вона виступає досить потужним споживачем товарів, робіт і послуг. У процесі виконання своїх цільових функцій в держави виникає проблема матеріально-технічного забезпечення, як при реалізації державних програм, так і у поточній діяльності. Здебільшого ця проблема вирішується придбанням необхідних ресурсів (матеріальних, інтелектуальних та фізичних). Такі закупівлі називають державними закупівлями. Державні закупівлі є вагомим інструментом регулювання попиту та пропозиції на конкретні види продукції, оскільки являє собою придбання товарів, робіт і послуг за кошти державного бюджету [9]. Державні закупівлі, система держзамовлень та держпотреб були предметом досліджень багатьох науковців. Так, теоретичні та методологічні основи державних закупівель дослідили А. Храмкін, П. Германчук, О. Мицик, Г. Пінькас, М. Галушак, О. Шатковський. Практику проведення державних закупівель досліджували Т. Кайдаш, О. Овсянюк та інші. Шляхи удосконалення законодавства України щодо сфери державних закупівель розглядали у своїх роботах А. Олефір, О. Юдіцький, О. Орлюк, З. Максименко. Окремі аспекти вдосконалення системи державних закупівель висвітлювали О. Дишкант, О. Міняйло, І. Басанцов, В. Александров, О. Ворона та інші.

Після вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ), підписання Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, посилення європейської і євроатлантичної співпраці в Україні з'явилися конкретні зобов'язання щодо переорієнтації законодавства відповідно до ключових директив ЄС та їх застосування повною мірою [2]. В рамках цих зобов'язань закріплено певні

фази, строки і цілі гармонізації законодавства, що по суті зобов'язують державний сектор проводити закупівлі на конкурсній основі з застосуванням прозорих процедур, які в свою чергу ґрунтуються на заздалегідь встановлених об'єктивних критеріях та вимагають здійснення антимонопольної політики, тобто захисту та розвитку конкуренції. Антимонопольна політика обмежуючи утворення монополій та контролюючи недопущення незаконних дій у конкурентній боротьбі посідає значне місце в економіці, як один із способів державного регулювання.

Метою і завданням дослідження є аналіз ефективності антимонопольного регулювання та прозорості системи державних закупівель в Україні, а також розробка пропозицій щодо поліпшення її ефективності.

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- визначити сутність та роль державних закупівель в реалізації програм розвитку держави;
- проаналізувати основні етапи розвитку ринку державних закупівель, принципи здійснення закупівель;
- оцінити антимонопольне регулювання та конкуренцію на ринку державних закупівель;
- розглянути проблемні аспекти та обґрунтувати напрямки удосконалення державного регулювання у сфері закупівель за державні кошти;

Об'єктом дослідження є ринок державних закупівель.

Предмет дослідження – розвиток конкуренції у сфері закупівель.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Державного комітету статистики України; інформаційні матеріали Міністерства економіки України, офіційні матеріали Рахункової палати, Антимонопольного комітету України, звітні дані Міністерства фінансів України, джерела міжнародних фінансових організацій, наукові праці і монографії вітчизняних і зарубіжних економістів, періодична спеціалізована наукова література.

РОЗДІЛ 1

СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Однією з головних функцій держави є закупівля товарів, робіт та послуг для задоволення найважливіших суспільних потреб, яка здійснюється на основі раціонального використання державних коштів та розвитку конкурентної економіки. Тендер (державна/публічна закупівля) – це придбання замовником товарів робіт і послуг за державні кошти шляхом забезпечення конкуренції, відкритості, прозорості. Для проведення дослідження визначимо найважливіші елементи системи державних закупівель:

- законодавче забезпечення організації державних закупівель – встановлення прозорих та зрозумілих правил здійснення закупівель;
- створення відповідних інституцій, у тому числі державних – координація та надання консультативних послуг у сфері державних закупівель;
- здійснення контролю за дотриманням розпорядниками державних коштів законодавства щодо державних закупівель – забезпечення дотримання законодавства, попередження порушень, притягнення до відповідальності;
- інформаційне забезпечення – широке інформування замовників та потенційних учасників процедур закупівлі;
- навчання, розробка освітніх програм – підготовка і підвищення кваліфікації фахівців, що безпосередньо займаються закупівлями товарів, робіт і послуг в організаціях-замовниках [4].

Законодавче забезпечення організації процесу державних закупівель в Україні характеризується постійними змінами. Розвиток системи державних закупівель в Україні розпочався на початку 1990-х років. Протягом 1993-1997 років розміщення державних замовлень у закордонних постачальників

регулювалися Указами Президента України та Постановами Кабінету Міністрів України. На вітчизняних ринках була розповсюджена практика розміщення державних замовлень у іноземних постачальників на конкурентних умовах, результатом якої стало затвердження правової бази закупівель. Здійснення державних закупівель регулювалося Законами України «Про поставки продукції для державних потреб» (1995 року) та «Про державне оборонне замовлення» (1999 року).

Перший закон «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» було прийнято 22 лютого 2000 року, який став важливим кроком у напрямку формування системи державних закупівель. Незважаючи на те, що цей закон не був досконалим, він містив чимало суттєвих елементів функціонування системи здійснення закупівель. За Міністерством економіки України було закріплено статус уповноваженого органу у сфері державних закупівель та покладено відповідальність за моніторинг державних закупівель, забезпечення дотримання положень Закону, розгляд скарг та розв'язання спорів.

За останні роки законодавство про державні/публічні закупівлі постійно змінювалося. У червні 2010 року за технічної підтримки, що надавалася спільно Світовим Банком та Європейською Комісією, в Україні набрав чинності новий Закон України «Про здійснення державних закупівель». Попри ухвалення закону, суспільні потреби у товарах та послугах не задовольнялись своєчасно та в повному обсязі. Придбання товарів відбувалось за завищеними цінами, не завжди належної якості, мала місце корупція, монополізація закупівельних ринків. До Закону про держзакупівлі у редакції 2010 року і до його заміни новою редакцією у 2014 році було внесено поправки більше 20 разів, переважно пов'язані з додаванням нових винятків. Нова редакція була розроблена з метою спрощення процедур державних закупівель та частково наблизила вітчизняне законодавство до європейських стандартів. У вересні 2015 року Законом України «Про внесення змін до деяких законів України у сфері державних

закупівель щодо приведення їх у відповідність із міжнародними стандартами та вжиття заходів з подолання корупції» попередня редакція Закону про держзакупівлі була оновлена.

На сьогодні правове регулювання системи публічних закупівель в Україні здійснюється відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» прийнятий 25 грудня 2015 р., положеннями якого запроваджуються система електронних закупівель та електронна система оскарження. Електронна система закупівель (ЕСЗ) — це інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує проведення процедур закупівель, створення, розміщення, оприлюднення та обмін інформацією та документами в електронному вигляді, до складу якої входять веб-портал Уповноваженого органу, авторизовані електронні майданчики, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією та документами [4]. Метою цього Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції. Окремий правовий режим укладення договорів про закупівлю товарів, робіт та послуг встановлено Законом України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності» для організацій та підприємств, які функціонують в умовах монополії та забезпечують населення послугами водопостачання, поштового зв'язку, транспорту тощо [13].

Контроль у сфері публічних закупівель у межах своїх повноважень визначених Конституцією та законами України здійснюють Рахункова палата, Антимонопольний комітет України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

За останні 17 років у законодавчу базу України у сфері державних закупівель було внесено багато змін. Це пояснюється не тільки намаганням удосконалення законодавства в даній сфері, а й з метою його гармонізації з європейськими правовими нормами.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНКУРЕНЦІ НА РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Реалії сьогодення вимагають зваженого, "розумного" підходу до проблеми антимонопольного регулювання, яке повинне ґрунтуватися на принципах пошуку розумного компромісу між забезпеченням умов для розвитку конкуренції за рахунок зниження бар'єрів для входу на ринок і державним втручанням. Реалізація антимонопольної політики будується на антимонопольному (конкурентному) законодавстві, тобто сукупності нормативно-правових актів, які регулюють відносини, пов'язані з економічною конкуренцією [6].

Таким чином Антимонопольний комітет України в процедурах закупівель виконує дві ролі: перша і основна – комітет виступає органом оскарження. В комітеті створена постійно діюча адміністративна колегія (колегії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель в складі трьох уповноважених. Порядок діяльності постійно діючої адміністративної колегії встановлюється відповідно до Закону України "Про Антимонопольний комітет України", якщо інше не встановлено цим Законом. Антимонопольний комітет України вибраний органом оскарження з ряду причин. Перше, АМКУ являється органом, який захищає конкуренцію, а основною характеристикою закупівель є те, що вони повинні проводитися на конкурентних засадах. Друге, це орган зі спеціальним статусом, незалежний в своїй діяльності, перш за все від органів виконавчої влади, тобто від тих хто є замовниками, саме тому зазначена незалежність і дає йому можливість бути неупередженим при винесенні рішень.

Друга роль антимонопольного комітету під час закупівель – розслідування справ щодо спотворення результатів торгів тендерів в наслідок некоректних дій учасників. Добросовісна конкуренція серед учасників є

одним із основних принципів за якими здійснюються закупівлі. В цілому норми Закону сприяють вільній конкуренції серед учасників. Ризики складають лише можливі недобросовісні дії учасників торгів, які можуть домовлятися між собою щодо певних узгоджених дій при участі у торгах (так звані «змови») [11]. Якщо комітет отримує інформацію, щодо можливої змови – проводиться перевірка. В разі підтвердження відкривається справа і за результатом розслідування таким порушникам загрожує не тільки штраф, який вони зобов'язані сплатити, а також заборона участі у закупівлях на протязі трьох років.

Фундаментальною ціллю державних закупівель є, насамперед, створення конкуренції в процесі закупівель в державному секторі з метою отримання найкращої пропозиції за гроші платників податків. Система публічних закупівель забезпечує конкуренцію за рахунок збільшення кола та географії учасників закупівель (через зручність укладення договорів та доступність реєстрації на електронному майданчику) і забезпечення анонімності учасників закупівель. За рахунок росту конкуренції зменшується ціна і підвищується якість. Ефективна конкуренція можлива, якщо в її основу закладена оцінка групи показників, таких як функціональність, економічність, післяпродажне обслуговування та інших якісних аспектів, а не лише ціни. «Чим більшою буде конкуренція, тим більше буде заходити прозорого бізнесу, який створює робочі місця, платить податки, тим, звичайно, буде краще для всіх нас і для економіки в цілому», – відзначає заступник міністра економічного розвитку і торгівлі України М. Нефьодов.

Отже, основним змістом сучасного етапу антимонопольної політики в Україні є захист уже створеного конкурентного середовища, підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин. Це призвело до трансформації антимонопольної політики держави у конкурентну політику, а антимонопольного законодавства – в конкурентне законодавство, тобто систему заходів держави щодо створення та розвитку конкурентного

середовища, регулювання конкурентних відносин і конкурентного процесу з метою підтримки та заохочення економічної конкуренції, боротьби з негативними наслідками монополізму, захисту законних інтересів підприємців і споживачів, сприяння розвитку цивілізованих ринкових відносин, створення конкурентоспроможного вітчизняного виробництва.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ. СИСТЕМА ПУБЛІЧНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ «PROZORRO»

Суспільство та влада повинні контролювати, які саме товари, роботи та послуги закуповуються державними інституціями, органами місцевого самоврядування за рахунок бюджету, чому саме ці товари та послуги вважаються необхідними для суспільних потреб, якою є загальна вартість таких товарів та послуг, яким чином проводяться процедури закупівлі. Для досягнення зазначених результатів необхідно забезпечити прозорий, чітко структурований, комплексний економічний аналіз та моніторинг функціонування системи публічних закупівель. Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, були закріплені зобов'язання України щодо приведення системи публічних закупівель у відповідність із стандартами ЄС. Даною угодою передбачено забезпечення взаємного доступу до ринків публічних закупівель ЄС та України на основі планованого та послідовного наближення законодавства України у сфері публічних закупівель до ЄС у сфері публічних закупівель, що супроводжуватиметься інституційною реформою та створенням ефективної системи публічних закупівель відповідно до принципів, якими регулюються публічні закупівлі Сторони ЄС. Внаслідок реформи до директив ЄС 25 грудня 2015 року був прийнятий новий Закон України «Про публічні закупівлі» за номером 922-VIII стосовно системи публічних закупівель. В основу Закону була покладена концепція проведення всіх процедур закупівель в електронному режимі з використанням електронної системи закупівель («е-закупівель»), застосування електронної оцінки пропозицій та електронного аукціону, де найнижча ціна є єдиним критерієм для вибору постачальника. Поступовий перехід на проведення закупівель з паперового на електронний режим відбувся починаючи з 1

квітня 2016 року для замовників-центральної влади та підприємств з окремих сфер господарської діяльності та з 1 серпня 2016 року для всіх інших замовників. Отже, з цієї дати всі надпорогові закупівлі (тобто ті, вартість яких дорівнює або є більшою за вартість, що встановлена в абз. 2 та 3 ч. 1 ст. 2 Закону № 922; для послуг – 200 тисяч гривень, робіт – 1,5 мільйона гривень) мають здійснюватись через електронну систему закупівель. Порядок проведення надпорогових закупівель регламентується Законом № 922. Станом на 2016 рік було здійснено 366 тисяч закупівель на загальну суму у 274 млрд. гривень. З них 101 тисяча закупівель були надпороговими (22 тисячі проходили через «ProZorro»), 136 - допороговими, а ще по 128 тисячах у електронну систему були завантажені звіти. Загальна економія бюджетних коштів склала близько 10 млрд гривень. На Рис. 3.1 представлено засадничі принципи державних закупівель, що дають змогу досягнути прозорості та доброчесності.

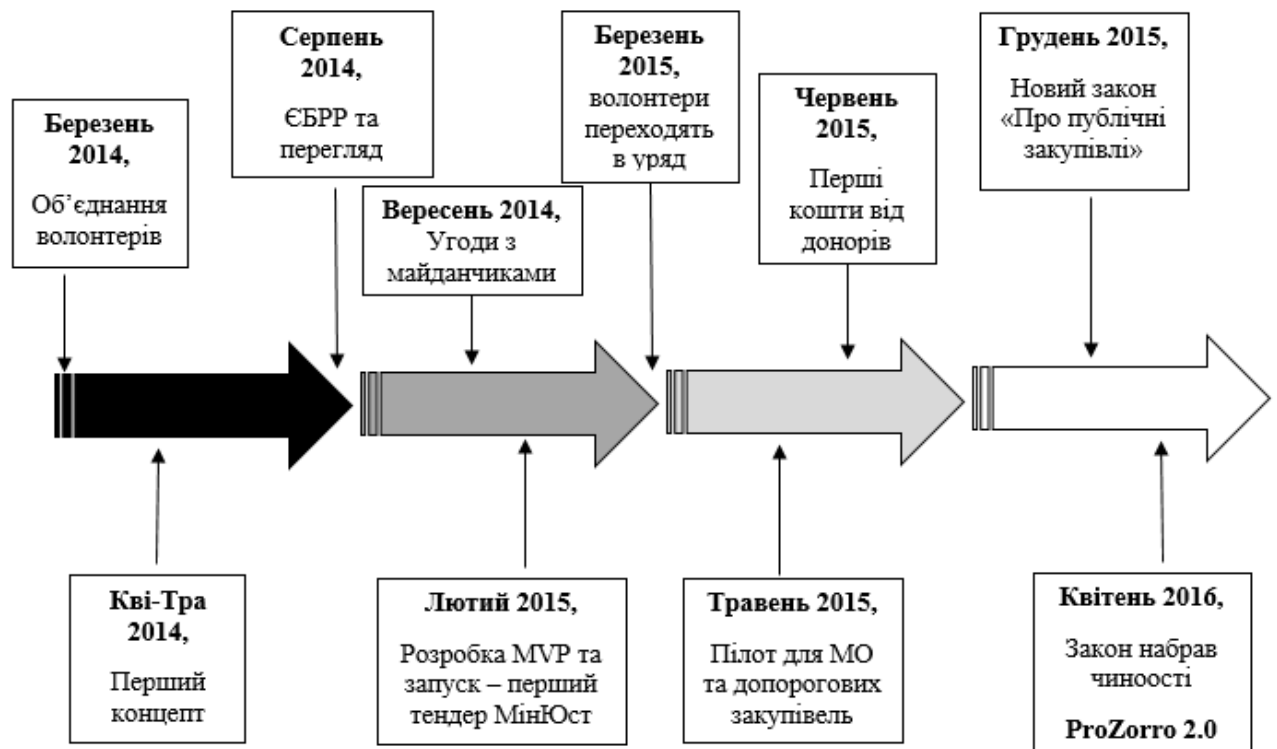
Рис. 3.1 Засадничі принципи організації закупівель*

*Джерело: [8].

Головними перевагами даного закону є ефективне планування та використання державних грошей і часу (закупівельникам не потрібно аналізувати всіх постачальників, вони розглядають тільки того, хто зробив кращу пропозицію), прозорість і відкритість, зручність використання, як для постачальників, так і для закупівельників, мобільність, можливість доступу до системі з будь-якої точки країни і без зайвої паперової тяганини. Економія коштів здійснюється завдяки зниженню бар'єрів доступу, особливо для малого та середнього бізнесу, в результаті збільшення конкуренції отримуємо кращу ціну та якість для державних замовників. Як повідомляє прес-служба Міністерства економіки і розвитку торгівлі загальна економія за завершеними закупівлями, що здійснювались через систему електронних закупівель «ProZorro» становить близько 16 млрд. грн. (станом на травень 2017 року). Сума економії в даному випадку – це різниця між очікуваною вартістю закупівлі та сумою коштів, що фактично перерахована з бюджету на рахунок постачальника товару чи послуг. Таким чином, Україна змогла зекономити на запуску технологій і тепер забезпечує висококонкурентний сервіс для державних компаній і бізнесу. У підсумку варто зазначити, що такі електронні аукціони (як окремі процедури) доцільно використовувати як короткострокове рішення для зниження цін і підвищення прозорості закупівель, у довгостроковій перспективі вони не зможуть вирішити основні проблеми, які існують у сфері державних закупівель в Україні. Після цього важливо побудувати систему ризик-мендженту, запроваджувати відкриті каталоги, працювати з базою специфікації, тобто реформа є комплексним продуктом.

Відзначимо, що функціональні особливості системи дозволяють відслідковувати весь процес, починаючи від планування, проведення самої процедури, оголошення закупівлі, подачі та оцінки пропозиції, підписання контракту та врешті решт сплати коштів [14].

Електронна система державних закупівель ProZorro розроблена і створена українськими активістами за активної підтримки ІТ-бізнесу, влади та міжнародних експертів. Профінансували її створення комерційні електронні торговельні майданчики, які переконалися в ефективності електронних торгів, оскільки займалися їх реалізацією для українського бізнесу, та міжнародні донорські організації (EBRD, WNISEF, GIZ). Протягом дії пілотного проекту команда реформаторів вивчала зворотний

зв'язок від замовників, громадськості та бізнесу. Такий пілотний підхід дозволив відшліфувати цю систему і вже з 1 квітня 2016 року надати учасникам ринку якісний продукт. Етапи розвитку системи «ProZorro» представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2 Етапи становлення системи «ProZorro»*

*Джерело: [5]

З нового року права на систему було передано громадською організацією Transparency International Україна державному підприємству «Зовнішторгвидав України», яке підпорядковано Міністерству економічного

розвитку і торгівлі України. Саме ДП «Зовнішторгвидав України» керує порталом tender.me.gov.ua, на якому, згідно з законодавством, повинні публікуватися всі тендерні заявки на державні закупівлі. За останній рік держпідприємство було докорінно реформовано, після чого на його базі було засновано офіс «ProZorro».

Розглянемо основні етапи здійснення закупівель за державні кошти. Спочатку замовник оголошує закупівлю в системі, яка одразу публікується на всіх майданчиках, підключених до Центральної бази даних. Учасники відслідковують нові оголошення і можуть у електронній формі задати питання і отримати відповідь. Аукціон відбувається анонімно і компанії, які подали свої пропозиції позначені як учасник 1, учасник 2, учасник 3 і т.д. Громадськість має можливість в онлайн режимі спостерігати за аукціоном. Після завершення аукціону система розкриває назви всіх компаній, які подали заявки на торги. На сторінці тендеру також стає доступною вся документація, яку представник компанії надавав разом з пропозицією. Замовник відкриває документи потенційного переможця і дивиться чи відповідає товар тендерним технічним, а учасник кваліфікаційним вимогам, він також може запросити зразки продукції. Якщо все гаразд замовник приймає пропозицію, підписує договір, викладає його в систему та закриває закупівлю. Якщо пропозиція не відповідає вимогам, замовник дискваліфікує учасника і розглядає наступну за вигодою пропозицією. Мета торгів полягає в отриманні товарів, робіт і послуг за якнайменшу вартість при оптимальній якості.

Минулого року представники міністерства економіки України відвідали міжнародний форум «Procurement, Integrity, Management and Openness» (PRIMO), один із найпрестижніших міжнародних заходів з питань публічних закупівель. Право організувати наступний міжнародний форум у 2017 надали офіційному Києву. 23 травня 2017 року у Києві PRIMO розпочав свою роботу. Темою цьогорічного форуму стала антикорупція, адже система «ProZorro» є ефективним механізмом боротьби з корупцією.

Запобігання проявам корупції і зловживанням є однією із цілей розробки та впровадження конкурсних механізмів у сфері публічних закупівель. Реалізація цього принципу здійснюється в першу чергу шляхом забезпечення прозорості і доступності інформації про закупівлі, підзвітності та контролю у сфері закупівель [1; 11]. Саме для цього передбачені: оприлюднення в електронному вигляді максимально можливої кількості документів, пов'язаних із закупівлями; складання звітності; відповідальність посадових осіб замовника та учасника за порушення законодавства у цій сфері; не допущення участі у торгах суб'єктів господарювання за вчинені ними корупційні та інші правопорушення. Система електронних закупівель не панацея від схем і корупцій, але через те що усі угоди відкриті, кожен може завдяки вільному доступу до всієї інформації, проконтролювати куди йдуть державні гроші і привернути увагу правоохоронних органів.

Отже, сфера державних закупівель перебуває у стадії реформування в контексті її відповідності до норм та стандартів ЄС. Застосування системи електронних закупівель дало свій позитивний економічний ефект для держави і забезпечує принципи максимальної економії, відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівель, а також є значним кроком до подолання корупції у цій сфері. Подальша модернізація української системи державних закупівель продовжить сприяти [19]:

1. поліпшенню умов для конкуренції на ринку державних контрактів в Україні в результаті підвищення рівня законності, відкритості та неупередженості процесу укладення контрактів;
2. забезпеченню кращого співвідношення ціни та якості при виборі переможця тендеру на державні закупівлі;
3. скороченню випадків корупції при укладенні державних контрактів шляхом посилення цілісності та підзвітності з боку українських органів державної влади;
4. удосконаленню системи управління державними фінансами, у тому числі зменшенню надмірного витрачання державних коштів;

5. зміцненню позиції України на міжнародному рівні завдяки виконанню міжнародних зобов'язань (особливо перед міжнародними торговими партнерами, донорами та кредиторами);

6. підвищенню конкурентоспроможності і експортного потенціалу українських підприємств на міжнародних ринках, як результат відповідності сучасними вимогами щодо державних контрактів.

Проведений аналіз системи державних закупівель в Україні дає можливість запропонувати можливі вектори її розвитку, зокрема:

- вдосконалення системи законодавства, що регламентує проведення торгів;
- здійснення контролю з боку державних органів за розвитком конкуренції;
- створення системи правового захисту товаровиробників і споживачів від державного і ринкового монополізму;
- забезпечення системи державних закупівель кваліфікованими та належно оплачуваними людськими ресурсами;
- запровадження відкритих каталогів;
- сприяння розвитку громадського антимонопольного руху у вигляді створення вільних об'єднань, спілок, асоціацій виробників, а також створення асоціацій споживачів продукції виробничо-технічного призначення.

ВИСНОВКИ

Отже, аналіз сучасного стану функціонування системи державних закупівель, антимонопольного регулювання та конкуренції в Україні свідчить, що у цій сфері досягнуто чимало позитивних результатів та зрушень в сторону зарубіжних країн.

Державні закупівлі в Україні як цілісна система ринкових відносин являють собою найважливіший інструмент державного регулювання національного ринкового господарства в частині розподілу й перерозподілу ресурсів у суспільстві. Зазначене є важливим аспектом організації суспільного відтворювального процесу, які через процес фінансування державних закупівель проявляються як складна сукупність відносин через попит та пропозицію, купівлю-продаж у ринковому середовищі й ринковій конкуренції. Удосконалення функціональної підсистеми чинного механізму державних закупівель та усунення існуючих недоліків мають відбуватися в напрямі реалізації економічного й соціального призначення цього механізму. Йдеться передусім про забезпечення раціонального і прозорого використання державних коштів, тобто державні закупівлі повинні здійснюватися на основі ключового принципу: ділова співпраця через конкурентний механізм.

Впровадження системи відкритих конкурентних держзакупівель має дати потужний поштовх розвитку української економіки. Налагодження ділової цивілізованої конкуренції, рішуча антимонопольна політика прискорять встановлення національного продуктивного ринку. Замість нещадної конкурентної боротьби важливо враховувати кращі зразки світового досвіду, намагатися знаходити способи ділового співробітництва у процесі розподілу сфер підприємницької діяльності, залучення кращих технологій, сприяння взаємовигідному партнерству товаровиробників.

Серед позитивних зрушень слід відзначити кроки на шляху до запровадження широкого регулювання електронної системи закупівель, помітні кроки на шляху до професіоналізації та створення централізованих закупівельних організацій, об'єднання Закону про особливості із Законом про закупівлі та інші положення, направлені на спрощення та ефективність процедур закупівель.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абашина, О. Антикорупційний закупівельний закон - вже реальність / О. Абашина, О. Ларіонова // Казна України. – 2016. – № 3. – С. 24-27.
2. Бойко, Р. Державні закупівлі: опановуємо нововведення / Росіна Бойко // Головбух : Бюджет. – 2015. – № 38. – С. 6-9.
3. Бутурлим, О. Державні закупівлі за новими правилами / О. Бутурлим // Фінансовий контроль. – 2015. – № 11. – С. 48-49.
4. Веденівська, Г. Державні закупівлі - за принципом максимальної економії та ефективності / Г. Веденівська // Фінансовий контроль. – 2016. – № 2. – С. 25-27.
5. Голуб А. Від прозорості до контролю: [система публічних закупівель ProZorro] / Андрій Голуб // Український тиждень. – 2017. – № 6. – С. 15-16.
6. Грецький, Р. Л. Механізм захисту конкуренції в контексті антимонопольної політики України / Р. Л. Грецький // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 1. – С.27-30.
7. Довідник державного фінансового інспектора та аудитора / П. Андрєєв, С. Врублевська, Є. Калюга [та ін.]. – К.: ГО Комітет сприяння боротьбі з економічною злочинністю і корупцією, 2012. – 224 с.
8. Закон України "Про публічні закупівлі" від 25 грудня 2015 року № 922-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 15. – С. 9-48.
9. Звонова, Е. А. Финансирование государственных закупок / Е. А. Звонова. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 517 с.
10. Івашук Ю. П. Вплив масштабу корупційних практик на політико-інституційні показники розвитку сучасних господарських систем / Ю. П. Івашук // Technology audit and production reserves. – 2014. – № 5(3). – С. 63-66.
11. Івашук Ю. П. Чинники виникнення та шляхи мінімізації корупції в секторі державних закупівель (на прикладі України) / Ю. П. Івашук //

Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 285-291.

12. Морозов, В. В. Основи закупівель товарів, робіт та послуг в проектах : (Тендерні процедури та контракти): навч. посіб. / В. В. Морозов. – К. : Таксон, 2003. – 744 с.

13. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/175-2016-p.

14. Система державних закупівель «ProZorro» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.prozorro.gov.ua

15. Слободчикова Ю.В. Характеристика антимонопольної політики України // Держава і регіони, №5, 2009 р., ст. 137-141;

16. Чумак, Н. В. Концептуалізація антимонопольного регулювання товарних ринків у відкритій економіці / Н. В. Чумак // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 4. – С. 21-23.

17. Gelderman C. Public procurement and EU tendering directives – explaining non-compliance / C .J. Gelderman, T. Ghijsen, M. Brugman // International Journal of Public Sector Management. – 2006. – №7. – P.702-714.

18. Roodhooft F. Public procurement of consulting services: Evidence and comparison with private companies. / F. Roodhooft, A. Van den Abbeele //International Journal of Public Sector Management. – 2006 . – №5. – P. 490-512.

19. Telgen J. Purchasing Practices in Dutch Municipalities / J. Telgen // International Journal of Purchasing and Materials Management. – 1998. – №2. – P. 15-25.

20. Thompson M. Placing Knowledge Management in Context / M. Thompson, G. Walsham // Journal of Management Studies. – 2004. – №5. – P. 725-747.